

VAJNAI

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (neljas koda)

6. oktoober 2005 *

Kohtuasjas C-328/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel Fővárosi Bíróság'i (Ungari) 24. juuni 2004. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. juulil 2004, kriminaalasjas

Attila Vajnai süüdistuses,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud K. Schiemann (ettekandja) ja E. Juhász,

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: R. Grass,

olles ära kuulanud kohtujuristi,

* Kohtumenetluse keel: ungari.

on andnud käesoleva

määruse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab mittediskrimineerimise põhimõtte kui ühenduse õiguse üldpõhimõtte tõlgendamist.
- 2 Nimetatud taotlus esitati kriminaalasjas, milles Attila Vajnaid süüdistatakse Ungari karistusseadustiku (Büntető Törvénykönyv) § 269/B järgi „totalitarismi sümbolite” avalikus kasutamises.

Õiguslik raamistik

- 3 Ungari karistusseadustiku § 269/B pealkirjaga „Totalitarismi sümbolite kasutamine” sätestab:

„1) Isikud, kes

a) levitavad,

b) kasutavad avalikult,

c) näitavad avalikult,

haakristi, SS-i tunnusmärki, noolristi, sirpi ja vasarat, punaviisnurka või neid kujutavat sümbolit, kui puudub kuriteo koosseis, on toime pannud väärteo, mille eest karistatakse rahatrahviga.

- 2) Isikuid, kes panevad toime lõikes 1 nimetatud teod teadmiste levitamise, hariduse, teaduse, kunsti või ajaloolistest või tänapäevastest sündmustest teavitamise eesmärgil, ei karistata.

- 3) Lõigete 1 ja 2 sätteid ei kohaldata olemasolevate ametlike riigisümbolite kohta.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 4 Eelotsusetaotlusest nähtub, et Attila Vajnai, Ungari Tööliste Partei aseesimehe suhtes alustati kriminaalmenetlus selles, et ta kandis 21. veebruaril 2003 Budapestis korraldatud meelevaieldusel avalikult oma riietel papist punaviisnurka läbimõõduga 5 cm. Ametiülesandeid täitev politseinik nõudis temalt sümboli eemaldamist, mida ta nõustus tegema.

- 5 Pesti Központi Kerületi Bíróság (Pesti ringkonnakohus) tunnistas 11. märtsi 2004. aasta otsusega Attila Vajnai süüdi Ungari karistusseadustiku § 269/B lõike 1 punkti b järgi „totalitarismi sümboli” avalikus kasutamises. Kohus mõistis talle tingimisi karistuse 1-aastase katseajaga ja konfiskeeris sümboli.

- 6 Attila Vajnai esitas otsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.
- 7 Eelotsusetaotluses märgib Fővárosi Bíróság (Budapesti linnakohus), et paljudes liikmesriikides, näiteks Itaalia Vabariigis, kasutavad vasakparteid oma sümbolina punaviisnurka või sirpi ja vasarat. Selle kohtu sõnul võivad Itaalia vasakorganisationsioonide liikmed kanda töölisliikumise sümboleid mis tahes keelust üle astumata, samal ajal kui Ungari karistusseadustik keelab selliste sümbolite kasutamise. Seega tekib küsimus, kas seadus, mis keelab kriminaalkaristuse ähvardusel rahvusvahelise töölisliikumise sümbolite kasutamise ühes liikmesriigis, sellal kui teise liikmesriigi territooriumil ei too samade sümbolite kandmine kaasa mingisugust karistust, on diskrimineeriv.
- 8 Neil asjaoludel otsustas Fővárosi Bíróság menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas ühenduse õigusest tuleneva mittediskrimineerimise põhimõttega on kooskõlas Ungari karistusseadustiku § 269/B lõige 1, mille kohaselt loetakse avalikult punaviisnurga kui sümboli kasutamist või eksponeerimist väärteoks seni, kuni puudub kuriteokosseis? Kas vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 6, mille kohaselt Euroopa Liit on rajatud vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamise põhimõtetele, või samuti põhivabadustele viitavale direktiivile 2000/43/EÜ või põhiõiguste harta artiklitele 10, 11 ja 12 on isikul lubatud ükskõik millises liikmesriigis väljendada oma poliitilisi tõekspidamisi sümbolite kaudu?”

Euroopa Kohtu pädevus

- 9 Nii Ungari ja Madalmaade valitsus kui ka komisjon, kes esitasid kirjalikud märkused, väljendavad kahtlusi, kas Euroopa Kohus on pädev vastama eelotsuse küsimusele.
- 10 Kontrollimaks Euroopa Kohtu pädevust, tuleb uurida esitatud küsimuse olemust.
- 11 Liikmesriigi kohus soovib sisuliselt teada, kas mittediskrimineerimise põhimõttega, EL artikliga 6, nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (EÜT L 180, lk 22; ELT eriväljaanne 20/01, lk 23), sätetega või 7. detsembril 2000 Nizzas välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (EÜT C 364, lk 1) artiklitega 10, 11 ja 12 on vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu Ungari karistusseadustiku § 269/B, mis näeb ette karistuse põhikohtuasjas kõnesoleva sümboli avaliku kasutamise eest.
- 12 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab Euroopa Kohus, kui siseriiklik säte jääb ühenduse õiguse kohaldamisalasse, andma eelotsuse küsimusele vastates siseriiklikule kohtule kõik tõlgendamiseks vajalikud juhised, et siseriiklik kohus saaks hinnata, kas see säte on kooskõlas põhiõigustega, millest kinnipidamise kindlustab Euroopa Kohus (vt 29. mai 1997. aasta otsus kohtuasjas C-299/95: Kremzow, EKL 1997, lk I-2629, punkt 15).
- 13 Seevastu selliste sätete suhtes, mis on väljaspool ühenduse õiguse rakendamisala ja kui vaidluse ese ei ole üheski aspektis seotud ühegi olukorraga, mis on ette nähtud asutamislepingute sätetega, puudub Euroopa Kohtul selline pädevus (vt eespool viidatud kohtuotsus Kremzow, punktid 15 ja 16).

- 14 Tuleb tõdeda, et Attila Vajnai juhtum ei ole üheski aspektis seotud ühegi olukorraga, mis on ette nähtud asutamislepingute sätetega, ja et Ungari seadus, mida kohaldati põhikohtuasjas, on väljaspool ühenduse õiguse rakendamisala.
- 15 Neil asjaoludel tuleb kodukorra artikli 92 lõikele 1 tuginedes tuvastada, et Euroopa Kohtul puudub ilmselgelt pädevus vastata Fővárosi Bíróság'i esitatud küsimusele.

Kohtukulud

- 16 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) määrab:

Euroopa Ühenduste Kohtul puudub ilmselgelt pädevus vastata Fővárosi Bíróság'i (Ungari) 24. juuni 2004. aasta otsusega esitatud küsimusele.

Allkirjad